

Tineri provocând schimbare

**Studiu asupra situației tinerilor în Timișoara
martie-aprilie 2006**

Laurențiu P. Maricuțoiu

CUPRINS

INTRODUCERE	3
NIVEL DE MULȚUMIRE	4
TIMP LIBER	8
EDUCAȚIE	11
ANTREPRENORAT	18
EMIGRARE	20
TIMIȘOARA	22
CAPITAL SOCIAL ȘI COMPORTAMENT POLITIC	25
BIBLIOGRAFIE	31
ANEXA 1	32

INTRODUCERE

Sondajul de opinie efectuat în cadrul colectării de informații pentru proiectul „Tineri provocând schimbare. Studiu asupra situației tinerilor în Timișoara” s-a derulat în Municipiul Timișoara în martie-aprilie 2006, pe un eșantion de 382 de subiecți, constituit prin eșantionare multistadială cvasialeatoare cu selecție prin itinerariu, luându-se în considerare cartierul, genul și vârsta celor intervievați.

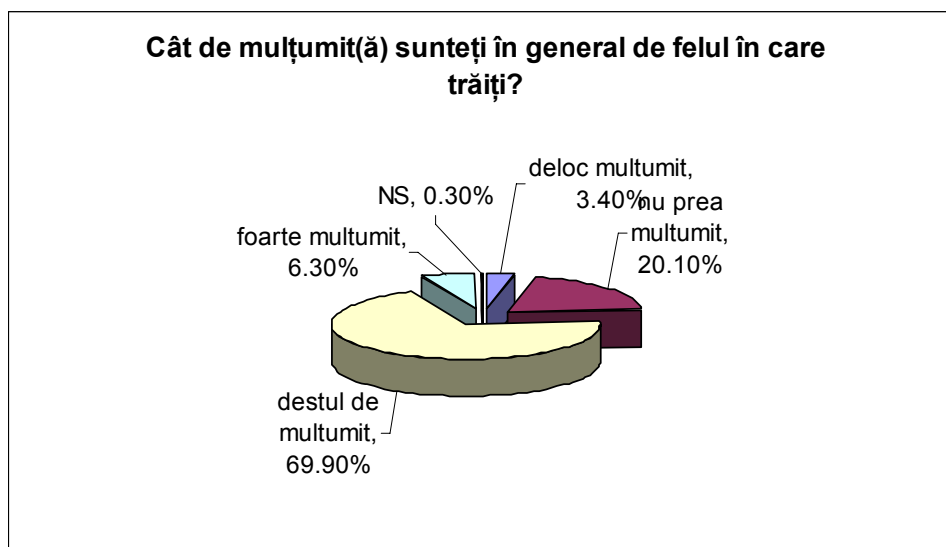
Chestionarele au fost aplicate la domiciliul subiecților, iar interviurile au fost efectuate de către studenți ai Facultății de Sociologie și Psihologie a Universității de Vest din Timișoara. Marja de eroare maximă admisă a rezultatelor sondajului, conform volumului eșantionului, este de $\pm 4,9$ %.

Chestionarul a fost construit pentru a oferi răspunsuri la principalele puncte de interes pentru tineri: nivelul general de mulțumire și sursele mulțumirii, dependența de părinți, sănătate, educație, antreprenoriat, emigrare, percepția asupra Timișoarei, capital social și comportament politic.

Punctele de culegere a datelor și instrucțiunile adresate operatorilor de interviu sunt redată în Anexa nr. 1.

Nivel de mulțumire

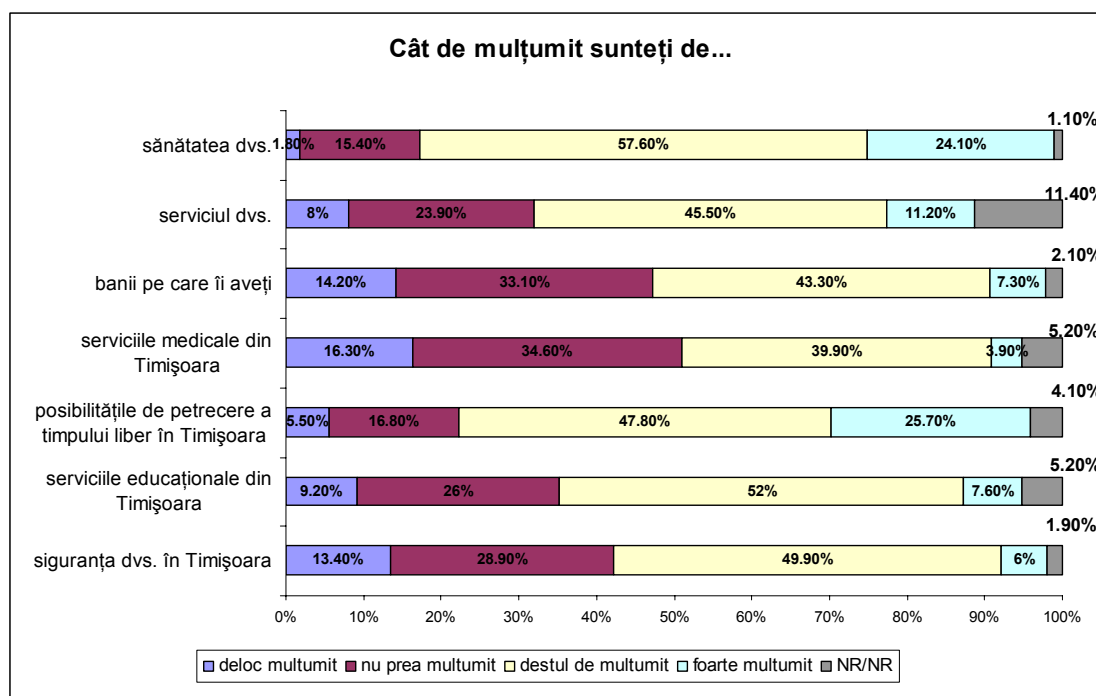
Nivelul general de mulțumire reprezintă un indicator uzual al calității vieții unei populații. După cum se poate observa, marea majoritate a tinerilor timișoreni s-au declarat a fi „destul de mulțumiți” (69,9%) sau „foarte mulțumiți”(6,3%) de felul în care trăiesc. Dintre cei 23,10% care s-au declarat nemulțumiți sau foarte nemulțumiți, marea majoritate (15,5% din întregul eșantion) ne-au declarat că banii reprezintă aspectul care îi determină să ofere acest răspuns.

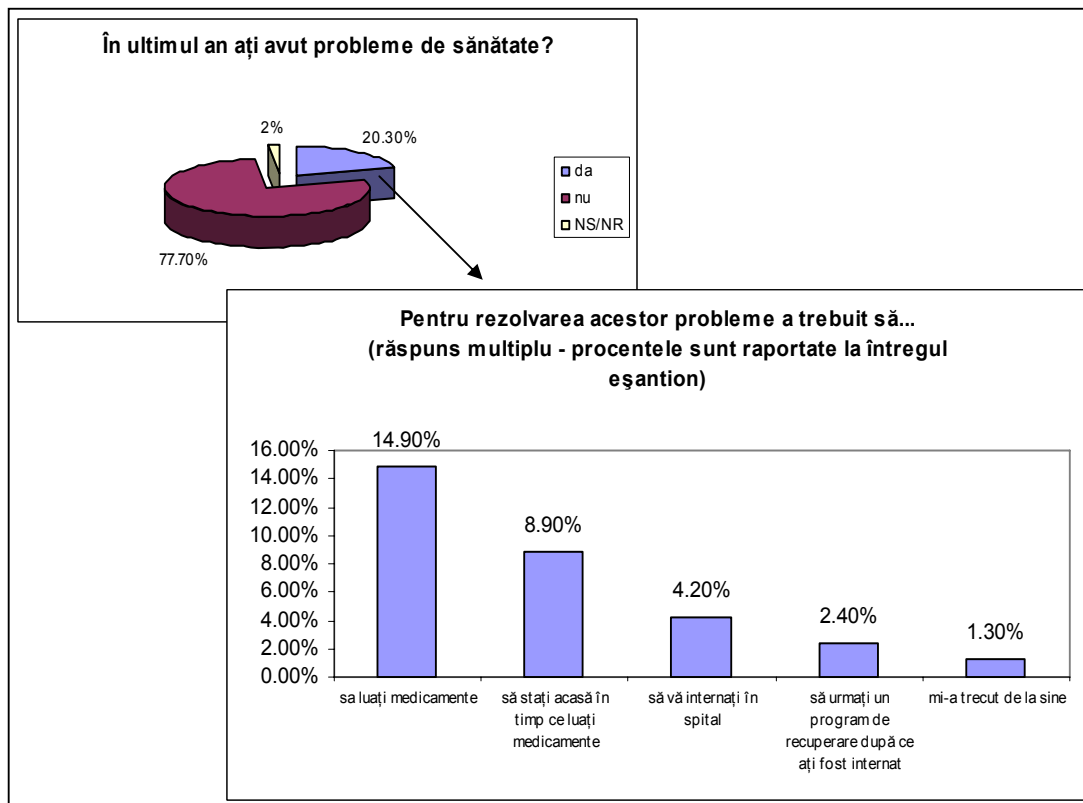
Analizând comparativ principalele surse ale nivelului general de mulțumire, putem observa faptul că „serviciile medicale din Timișoara” și banii pe care îi au la dispoziție respondenții noștri reprezintă elementele care generează cel mai înalt nivel de nemulțumire. Starea generală de sănătate și posibilitățile de petrecere a timpului liber în Timișoara reprezintă elemente de care tinerii timișoreni se declară a fi în cea mai mare proporție satisfăcuți.

Se pot constata diferențe între tinerii timișoreni și populația generală a României (conform rezultatelor B.O.P. din octombrie 2005) la nivelul mulțumirii față de banii pe care îi au la dispoziție: dacă în octombrie 2005 doar 26% dintre români se declarau „destul de mulțumiți” sau „foarte mulțumiți” de acest aspect, procentul înregistrat pe eșantionul nostru local se ridică la 50,6%. Diferențe pot fi constatate între aceste două eșantioane (local și național) la nivelul mulțumirii față de propria stare de sănătate (81,9% dintre tinerii din Timișoara s-au declarat „destul de mulțumiți” sau „foarte mulțumiți”, comparativ cu 54% din respondenții B.O.P.).

Totuși, aceste diferențe pot fi puse pe seama eșantionării specifice studiului local (nu au fost interviuate persoane în vârstă, care raportează de obicei satisfacție scăzută față de starea de sănătate și față de resursele financiare), dar și aceste diferențe se pot datora și momentului culegerii datelor: în octombrie rata îmbolnăvirilor este mai mare decât în martie-aprilie.

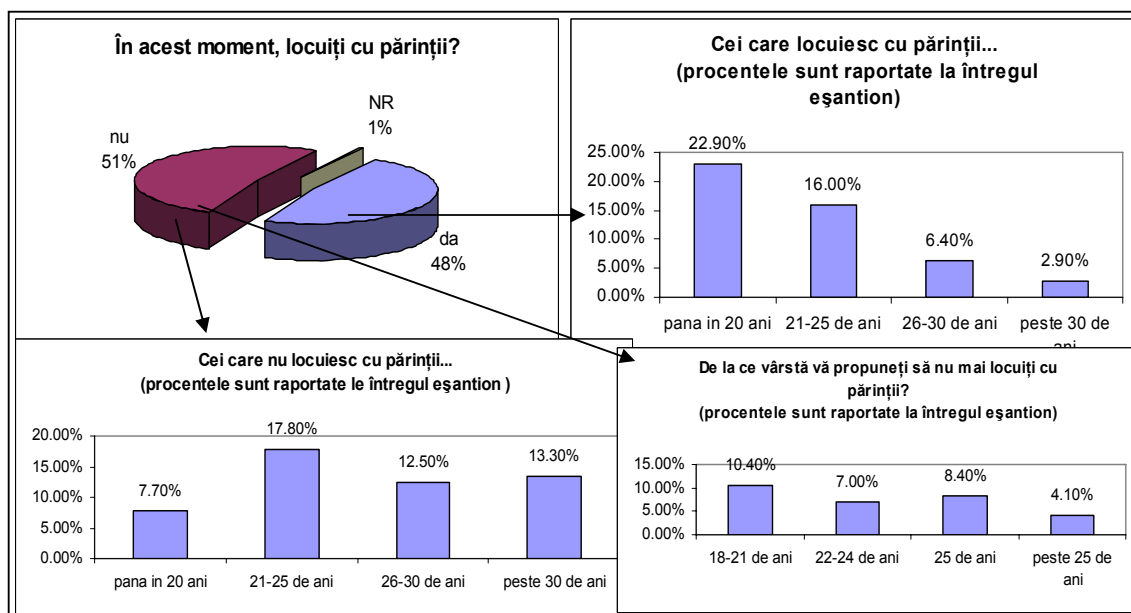
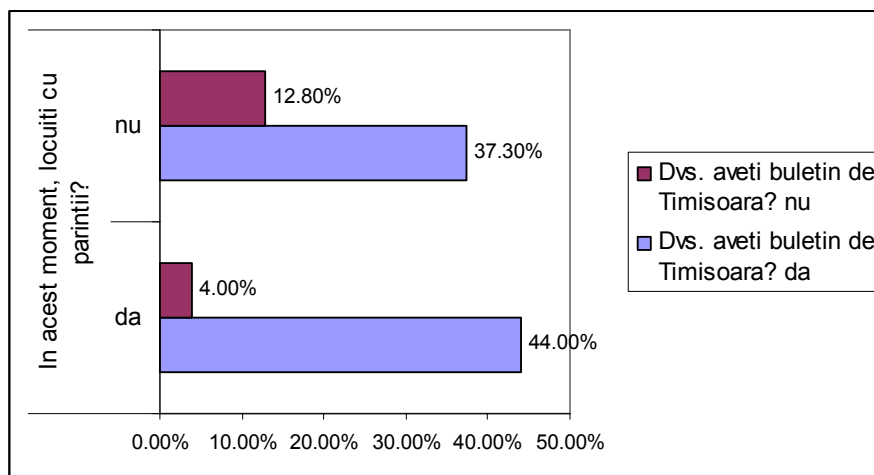
Evaluarea stării de sănătate s-a realizat prin două întrebări specifice: pe de o parte am fost interesați să înregistrăm frecvența de apariție a raportării problemelor de sănătate, iar pe de altă parte am fost interesați să investigăm modul în care aceste probleme au fost rezolvate.

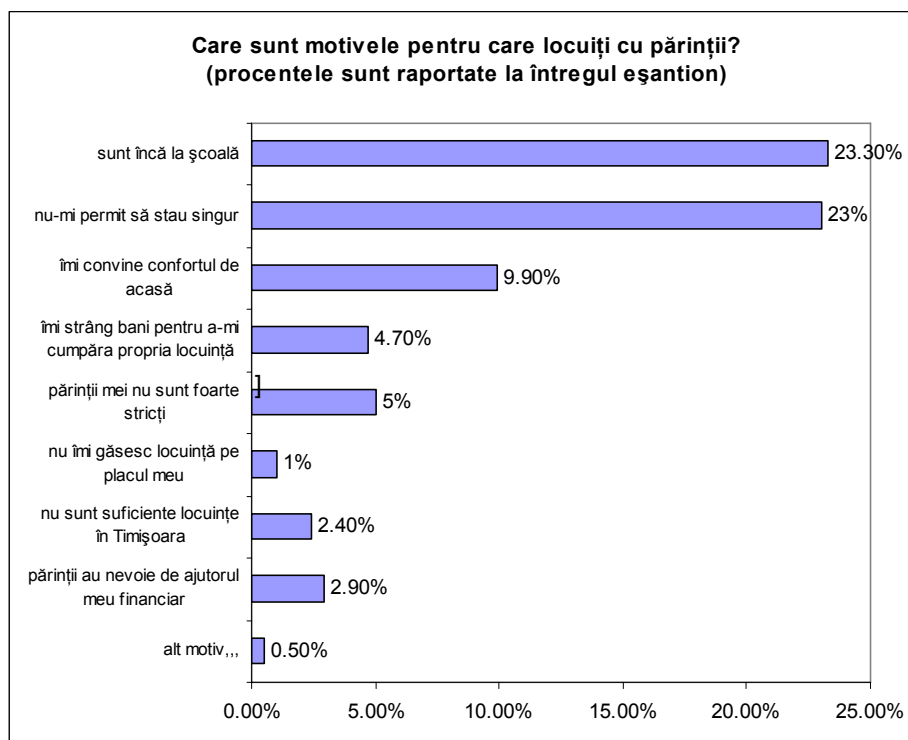
Rezultatele de mai sus confirmă nivelul ridicat de mulțumire față de propria sănătate raportat anterior: doar 1 din 5 tineri a declarat că în ultimul an a avut probleme de sănătate. Rezolvarea acestor probleme a presupus urmarea unui tratament medicamentos în 14,9% din cazuri și doar 4,2% dintre respondenți au declarat că a fost necesară internarea.

Un moment important în viața oricărui tânăr este momentul în care părăsește căminul părinților. Conform datelor culese în această cercetare, aproximativ jumătate dintre persoanele intervievate (48%) au declarat că în acest moment **locuiesc cu părinții**. Analizând rezultatele prezentate în figura următoare, se poate observa faptul că majoritatea tinerilor cu domiciliul stabil în Timișoara trăiesc în acest moment cu părinții.

Urmărind distribuția respondenților, se poate observa că în intervalul de vârstă de 21-25 de ani (interval care se asociază de obicei cu urmarea studiilor universitare) tinerii încep să locuiască separați de părinți.

Principalul **motiv** pentru care tinerii timișoreni locuiesc încă împreună cu părinții este faptul că încă urmează o formă de învățământ (eșantionul cuprinde un procent semnificativ de tineri care urmează școli profesionale – 4,8%; liceu – 14,8% sau facultate – 29%). Un motiv cu o frecvență apropiată este lipsa resurselor financiare: 23% dintre respondenți au susținut că nu au bani pentru a se muta singuri și doar 1% susțin că nu își găsesc locuință pe placul lor (deci dispun de resurse). Un rezultat relevant este și ponderea scăzută a celor care în acest moment afirmă că „își strâng bani pentru a-și cumpăra propria locuință”. Comparând acest rezultat cu cel înregistrat în 2001 pe un eșantion reprezentativ din Uniunea Europeană (32%), se poate constata o diferență majoră între posibilitățile financiare ale tinerilor timișoreni și cele ale tinerilor din Uniunea Europeană.

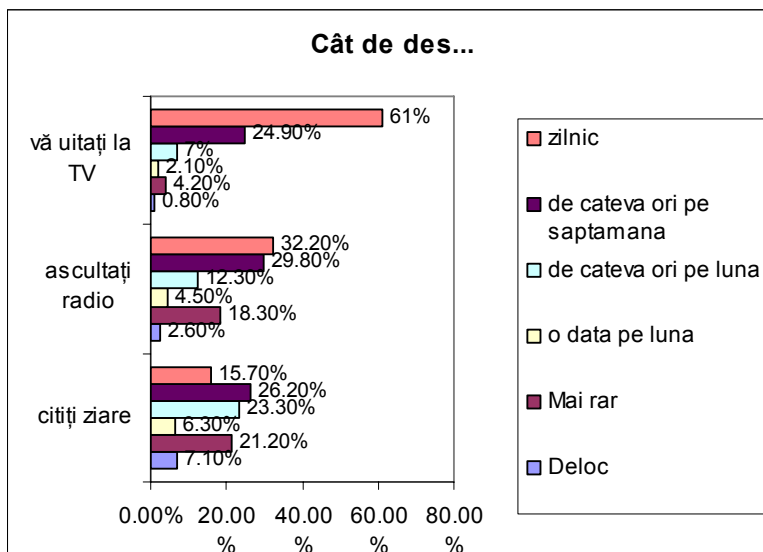

Analizând datele obținute în urma aplicării întrebărilor de mai sus putem observa faptul că, deși se declară mulțumiți de fondurile pe care le au la dispoziție tinerii timișoreni nu au ajuns încă în stadiul în care să-și permită să locuiască în chirie sau să-și cumpere o locuință proprie. Un astfel de rezultat ne poate indica faptul că, în cazul tinerilor din Timișoara, autonomia de părinți nu reprezintă un obiectiv urgent care să genereze insatisfacție.

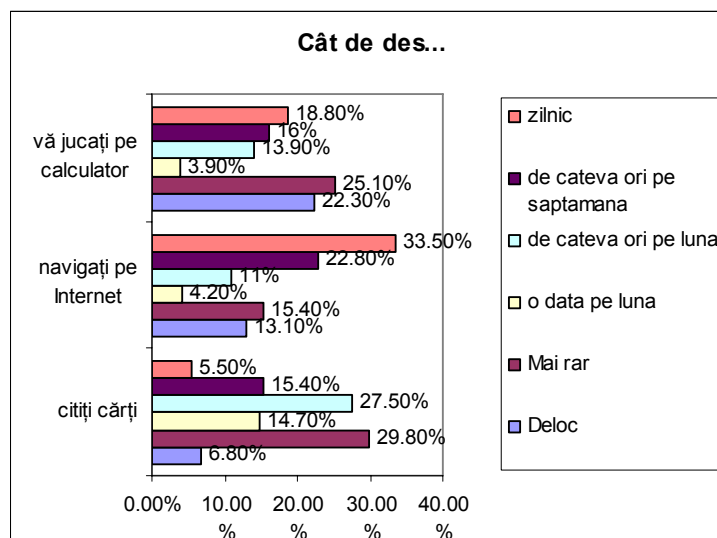
Timp liber

Analiza activităților desfășurate în timpul liber ne poate oferi o imagine asupra principalelor interese ale unei populații. În acest studiu, am fost interesați să surprindem în ce măsură tinerii timișoreni alocă timp liber pentru o serie de activități specifice sau nespecifice vârstei.

Consumul media a fost operaționalizat prin întrebările specifice prezentate în figura următoare. Se poate observa prezența zilnică a televizorului în viața a 61% dintre tinerii timișoreni, urmat de departe de către radio și ziare. Un aspect interesant relevat de acest studiu este faptul că procentul celor care declară că se uită zilnic la televizor scade la 50% în intervalul de vârstă 21-30 de ani, pentru ca ulterior să crească până la 75% în intervalul de vârstă 31-35 de ani.

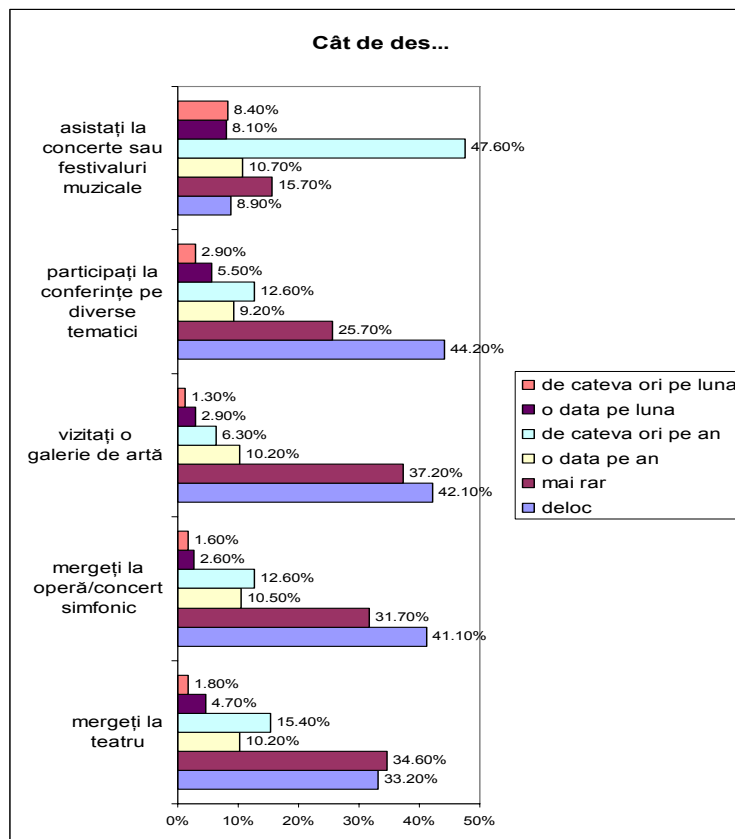

Utilizarea calculatorului în scopuri recreative reprezintă o activitate cotidiană pentru 18,8% dintre respondenți. Acest răspuns a fost înregistrat în special la persoanele până în 25 de ani: 30% dintre persoanele cu vârsta între 15 și 20 de ani și 23,1% dintre persoanele cu vârsta cuprinsă între 21 și 25 de ani ne-au declarat că se joacă zilnic pe calculator. Navigarea pe Internet este o activitate mai frecventă (33,5% dintre tineri au declarat că navighează zilnic), dar există și în acest caz diferențe între diversele categorii de vârstă: aproximativ 40% dintre respondenții cu vârsta până în 25 de ani au declarat că navighează zilnic pe Internet, comparativ cu 16% dintre respondenții peste 25 de ani.

Consumul cultural reprezintă un element important în caracterizarea maturității intelectuale a unei populații. Urmărind procentele celor care au declarat că nu participă „deloc” la diversele evenimente culturale disponibile în Timișoara, putem observa că printre cele mai ignorate elemente sunt galeriile de artă, conferințele pe diverse tematici și muzica clasică (în jur de 40-45% dintre respondenți au declarat că nu au participat/vizitat astfel de manifestări).

Deși oficialitățile timișorene se mândresc cu cele 3 teatre naționale din acest municipiu, se pare că acestea nu sunt frecventate de către tineri: 2 tineri din 3 declară că merg la teatru odată la câțiva ani sau că nu merg deloc.

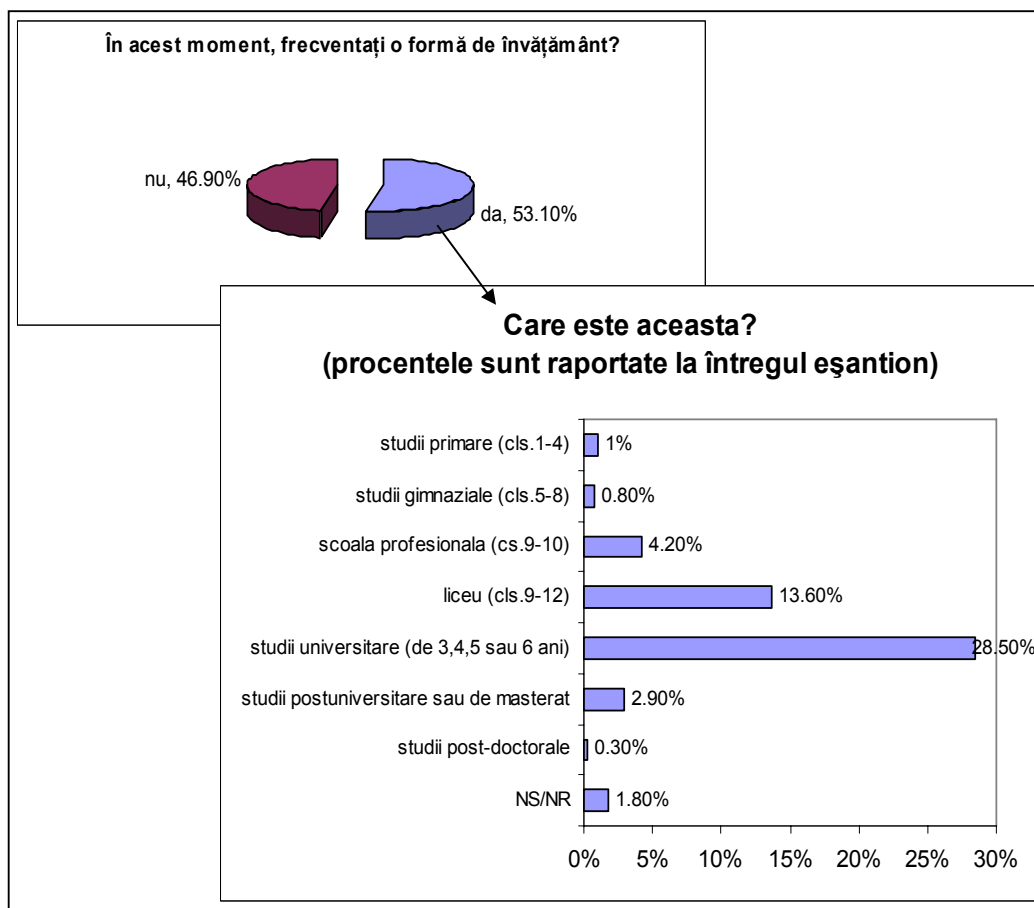

Un procent mai ridicat de participare la evenimente culturale se înregistrează în domeniul „culturii pop”: 47,6% dintre tineri declară că participă de câteva ori pe an la astfel de evenimente (probabil este vorba de festivalurile „tradiționale” ale Timișoarei).

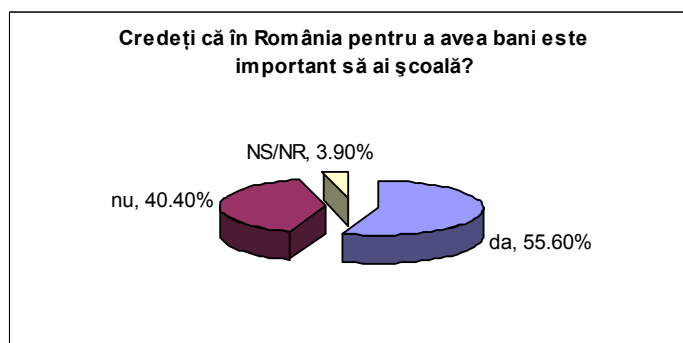
În interpretarea acestor date trebuie menționat faptul că aceste ponderi ale răspunsurilor se regăsesc la toate categoriile de vârstă („sub 20 de ani”, „21-25 de ani”, „26-30 de ani” și „peste 30 de ani”), deci nu se poate vorbi de un dezinteres specific unei anumite categorii.

Educație

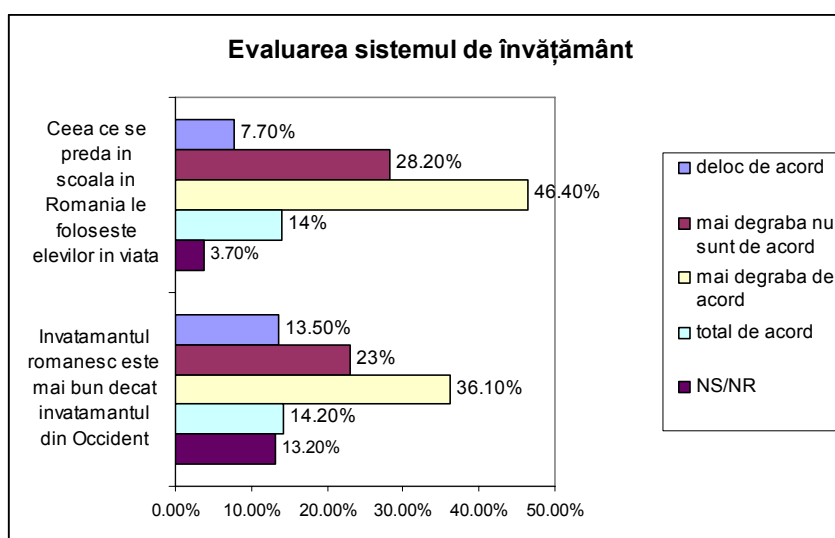
Un element important din viața unui tânăr este sistemul de învățământ: 53,1% dintre respondenții noștri ne-au declarat că în acest moment frecventează o formă sau alta de învățământ: preuniversitar (19,6%), universitar (28,5%) sau postuniversitar (3,2%).

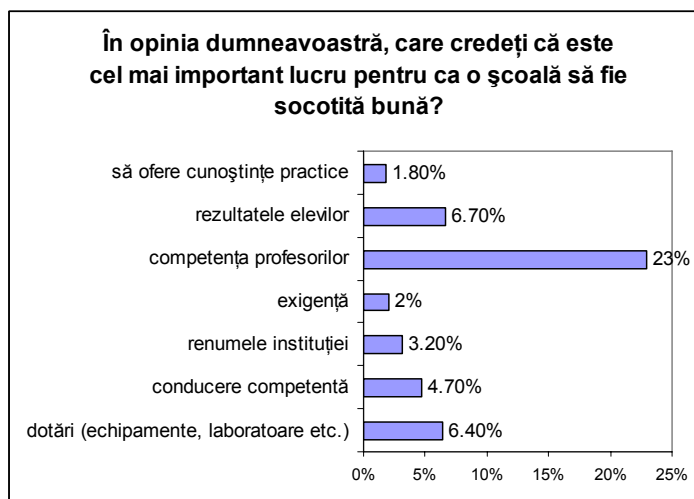
O întrebare relativ frecventă în sondajele de opinie se referă la **utilitatea percepută** a școlii: *Credeți că în România pentru a avea bani este important să ai școală?* Distribuția răspunsurilor ne indică o scindare a opiniilor: deși cei care afirmă că școala este importantă pentru asigurarea unui confort financiar (55,6%), ponderea celor care nu asociază aceste două aspecte rămâne totuși ridicată (40,4%).

Pentru a analiza modul în care tinerii evaluează sistemul de învățământ românesc, am formulat mai multe întrebări în care solicitam evaluări asupra sistemului de învățământ (în general) și asupra personalului didactic din acest sistem de învățământ.

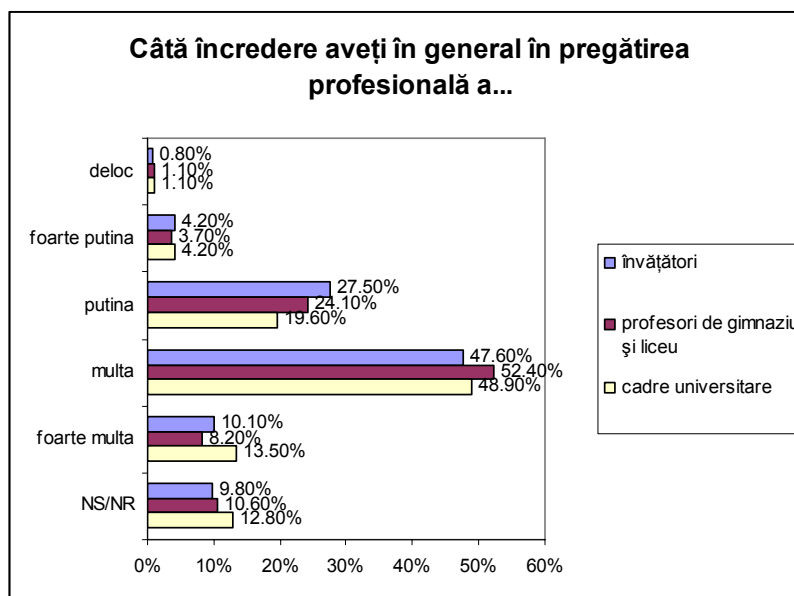

Rezultatele indică o evaluare în general pozitivă a utilității informațiilor predate și a competitivității sistemului de învățământ românesc: 60,4% dintre respondenți și-au exprimat acordul cu afirmația *Ceea ce se predă în școală în România le folosește elevilor în viață* și 50,3% consideră că învățământul românesc este superior celui occidental.

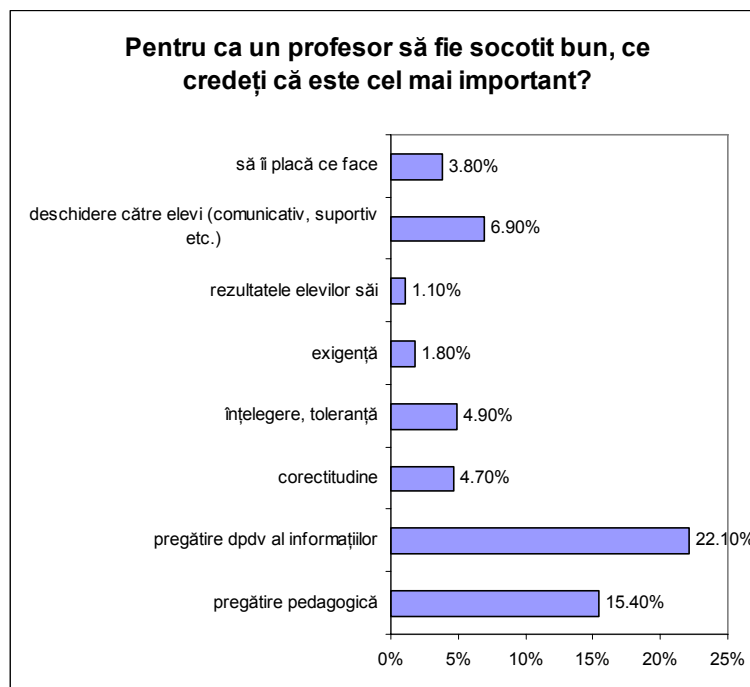

Principalele criterii care stau la baza evaluării de către tineri a calității unei instituții de învățământ se referă la competența cadrelor didactice, la rezultatele obținute de elevi (promovabilitate, rezultate la concursuri naționale și internaționale) și la dotările de care dispune școala (echipamente, laboratoare etc.). Este important de menționat faptul că printre criteriile semnalate de tineri se află și competența managerială a directorilor, exigența profesorilor și aplicabilitatea cunoștințelor transmise.

Pregătirea profesională a personalului didactic reprezintă o un aspect față de care marea majoritate a tinerilor timișoreni se declară a fi încrezători, indiferent de nivelul de formare la care cadrele didactice își desfășoară activitatea (învățământ primar, gimnazial, liceal sau universitar).

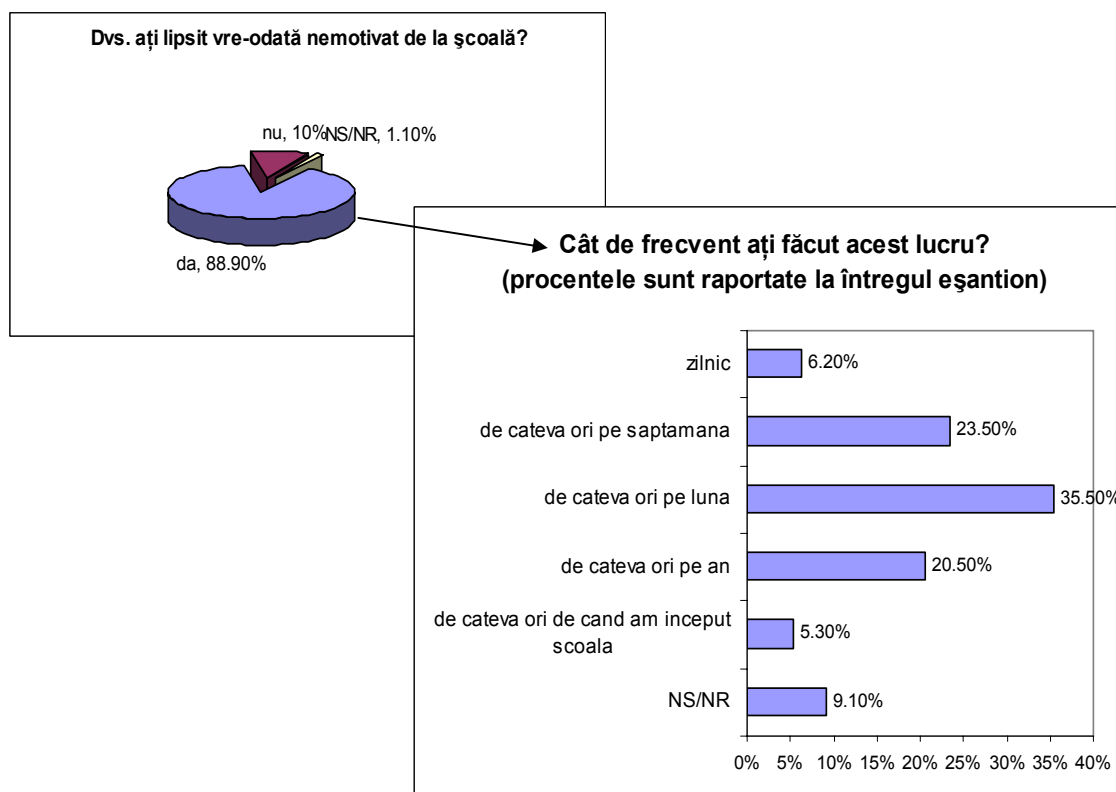
Evaluarea cadrelor didactice de către tinerii timișoreni se realizează după *gradul de pregătire din punctul de vedere al informațiilor* (22,1% dintre respondenți ne-au oferit acest răspuns) și *gradul de pregătire pedagogică* (15,4% dintre respondenți ne-au oferit acest răspuns).

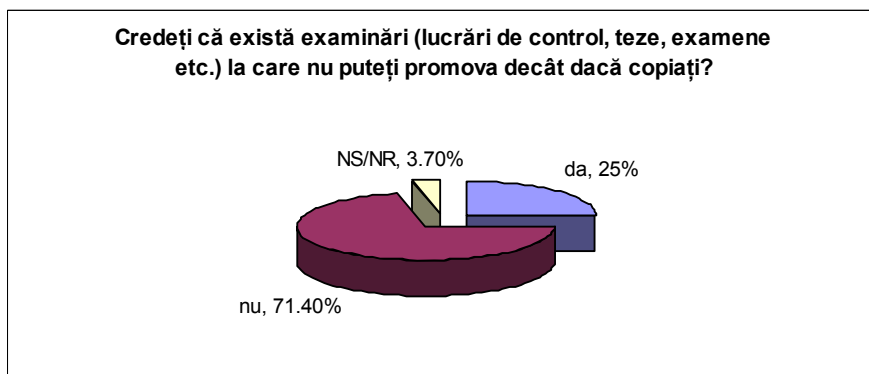
Alături de aceste două criterii principale, am mai înregistrat răspunsuri care fac referire la calitatea interacțiunii dintre elev și profesor (toleranță, exigență, corectitudine, deschidere către elevi), precum și răspunsuri care țin de modul în care profesorul se raportează la propria activitate (să îi placă ce face).

În analiza modului în care tinerii percep sistemul de învățământ am considerat importantă investigarea **comportamentelor deviante** ale elevilor și studenților: absenteismul și copiatul.

În ceea ce privește **absenteismul**, se poate observa faptul că acest comportament este generalizat: 88,9% dintre respondenți ne-au declarat că au lipsit cel puțin odată nemotivat de la școală. Rezultatele înregistrate la nivelul frecvenței acestui comportament sunt și mai îngrijorătoare: aproape 30% dintre tinerii timișoreni ne-au declarat că au lipsit nemotivat zilnic sau de câteva ori pe săptămână.

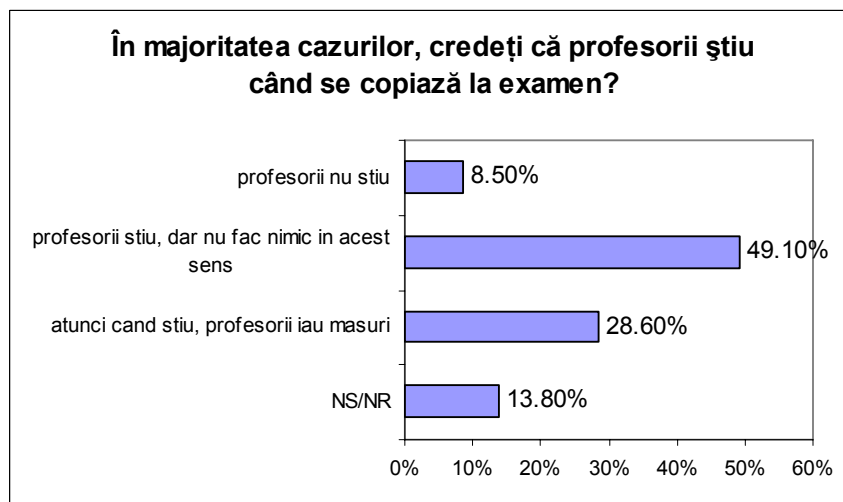

Copiatul reprezintă un comportament deviant raportat de majoritatea covârșitoare a respondenților: 92,1% dintre ei ne-au declarat că au copiat cel puțin odată și 95,5% dintre tineri ne-au declarat că au observat colegi care făceau acest lucru. Prin întrebările ulterioare am încercat să vedem dacă acest comportament este generat de o exigență prea ridicată a dascălilor sau dacă aceștia din urmă tolerează astfel de practici.

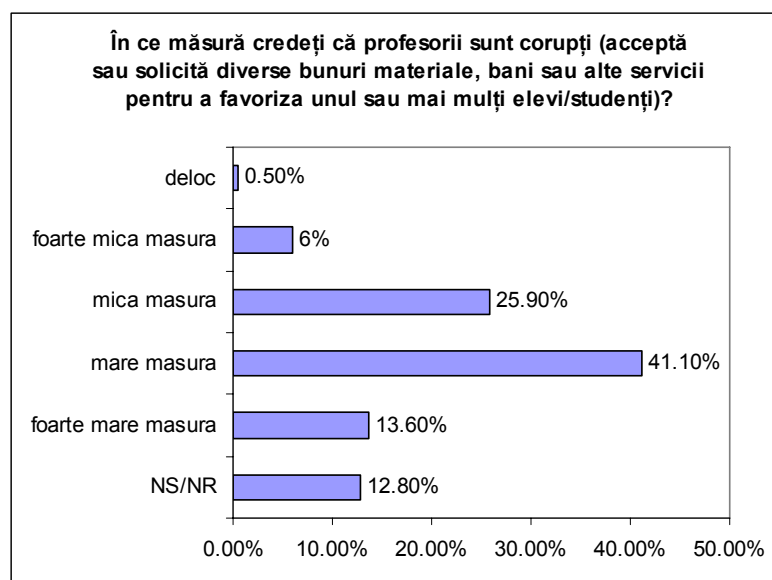

Se pare că la baza acestui fenomen nu se află o exigență exacerbată a personalului didactic (71,4% dintre respondenți consideră că nu există examinări la care să nu poată promova decât dacă copiază), ci mai curând perceperea de către tineri a

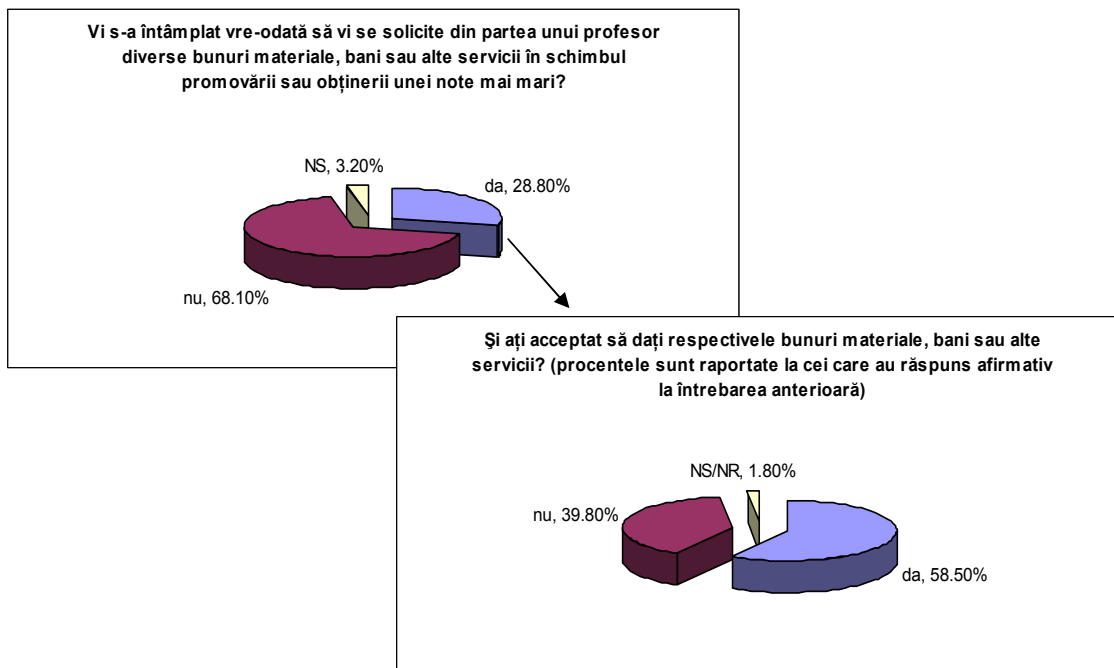
unui dezinteres al examinatorilor față de incidența comportamentului deviant: 49,1% dintre tineri consideră că profesorii știu că se copiază dar nu iau măsuri pentru controlul fenomenului. Aceste rezultate trebuie totuși analizate cu rezerva faptului că ele sunt expresia opiniilor elevilor/studentilor și nu a profesorilor care îi supraveghează.

În România anului 2006, **corupția** este o temă omniprezentă în discursul public. Rezultatele sondajelor de opinie raportau în 2003 faptul că profesorii (alături de jurnaliști) reprezintă una dintre cele mai puțin corupte categorii profesionale. În acest context, am fost interesați să vedem modul în care tinerii percep fenomenul corupției în sistemul de învățământ.

Rezultatele obținute indică o existența unei percepții negative a tinerilor asupra personalului didactic: 54,7% dintre respondenți ne-au declarat că profesorii sunt „în mare măsură” sau în „foarte mare măsură” corupți. Acest rezultat contrastează cu cei 29% dintre români care în octombrie 2003 declarau că profesorii sunt „în mare parte” sau „aproape toți” corupți. De asemenea, acest rezultat contrastează cu gradul ridicat de încredere în competența cadrelor didactice.

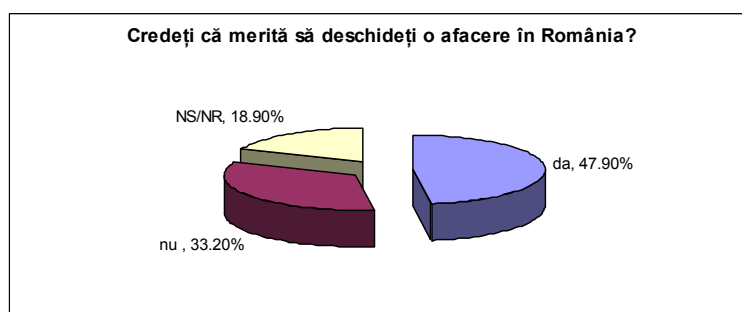
În ceea ce privește dimensiunea comportamentală a corupției din sistemul de învățământ, 28,8% dintre respondenți ne-au declarat că li s-a întâmplat ca profesorii să le solicite bani sau bunuri materiale în schimbul promovării sau obținerii unei note mai mari. Dintre cei care au declarat acest lucru, 58,55 (aproximativ 15% din întreg eșantionul) au acceptat să-și „faciliteze” în acest mod obținerea rezultatului dorit.

Se pare că atitudinea tinerilor față de sistemul de învățământ este una ambivalentă: pe de o parte apreciază calitatea informațiilor transmise și a cadrelor didactice, iar pe de altă parte consideră aceleași cadre didactice ca fiind corupte și neinteresate de evaluarea corectă a elevilor. Tinerii apreciază în termeni pozitivi sistemul de învățământ din România și cadrele didactice atunci când sunt chestionați pe această temă, dar au o imagine negativă față de reprezentanții concreți (cu care au intrat în contact) ai acestui sistem de învățământ.

Rezultatele obținute la întrebările care vizau corupția din sistemul de învățământ românesc sunt îngrijorătoare, deoarece evocă o realitate subiectivă sumbră: dacă 1 din 2 tineri consideră că profesorii sunt corupți și tolerează comportamente deviate precum copiatul, atingerea unei performanțe reale în educație devine imposibilă în contextul în care evaluarea acestora se desfășoară în aceste condiții. Cu alte cuvinte, tinerii se confruntă cu o dilemă utilitară: ce sens are să înveți (care este utilitatea actului?) dacă pot promova sau avea o performanță aparentă prin copiat sau practici corupte?

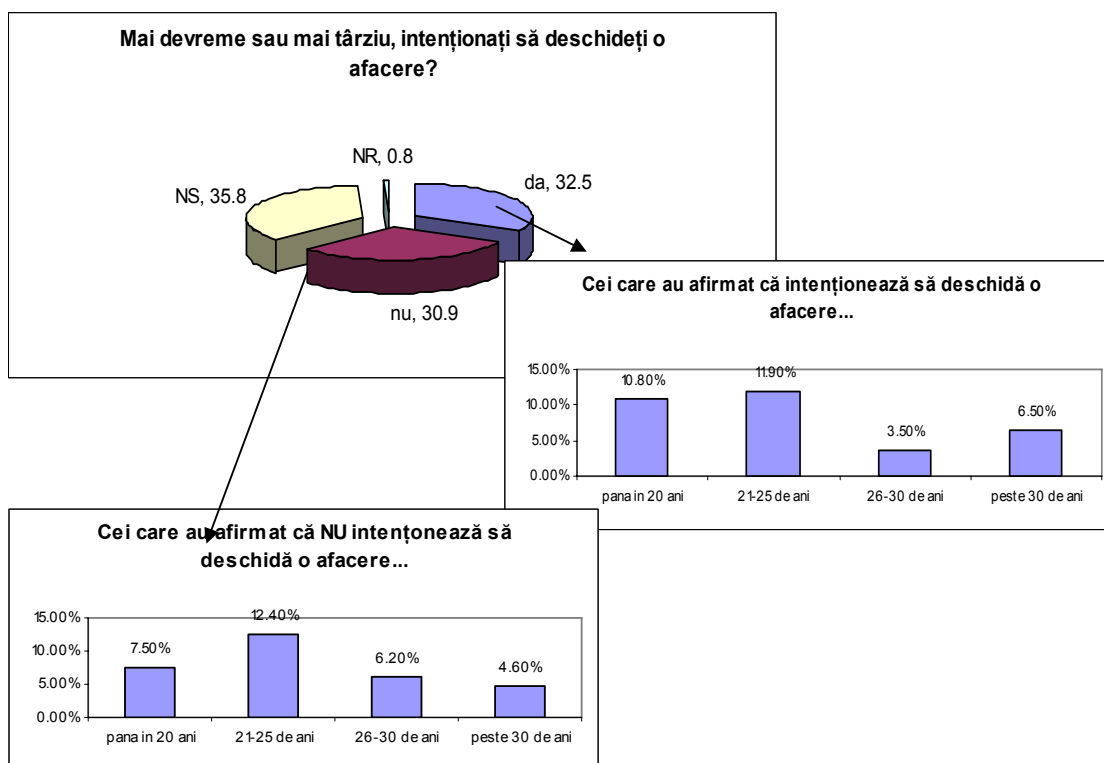
Antreprenoriat

Antreprenoriatul reprezintă o ocupație relativ nouă în România. Apariția opțiunii deschiderii unei afaceri după revoluția din 1989 a generat o nouă clasă socială a cărei rol și responsabilități sunt în continuă redefinire.

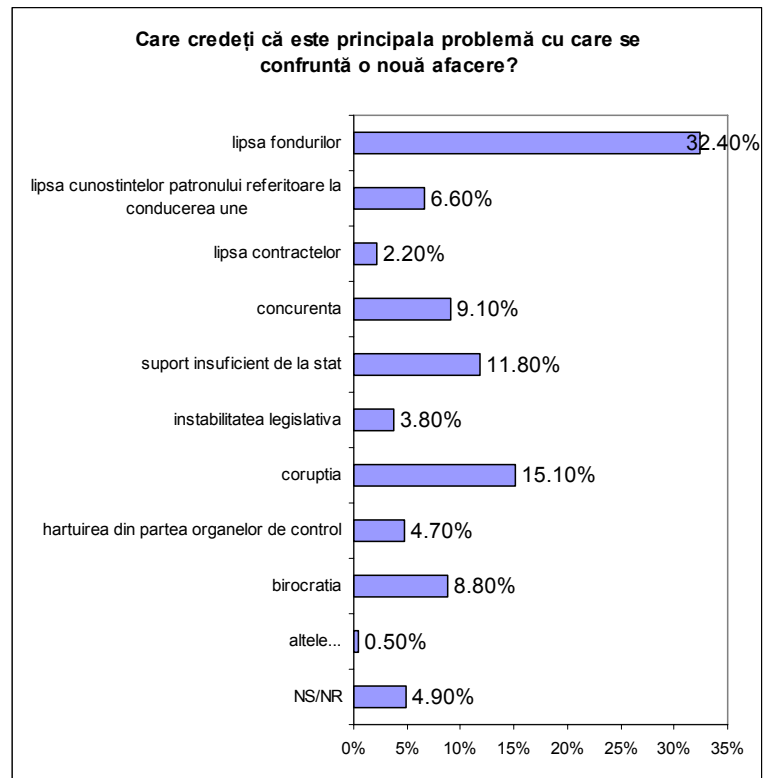
Distribuția răspunsurilor la întrebarea *Credeți că merită să deschideți o afacere în România?* este identică cu cea obținută pe un eșantion regional reprezentativ în anul 2004 (Gavreliuc și Maricuțoiu, 2004). Altfel spus, faptul că „merită” porniți o afacere este semnalat de o pondere echivalentă de respondenți atât în eșantionul tinerilor timișoreni, cât și în eșantionul reprezentativ pentru Regiunea de dezvoltare Vest a României (jud. Timiș, Arad, Caraș-Severin și Hunedoara).

Pornirea unei afaceri reprezintă o opțiune viabilă pentru o treime dintre tinerii timișoreni. După cum se poate observa, această opțiune este prezentă cu o frecvență mai ridicată în rândul tinerilor care sunt încă în perioada școlarizării (până în 25 de ani). Acest rezultat poate fi explicat prin faptul că după vârsta de 25 de ani apar noi obiective în viața tinerilor: întemeierea unei familii, independența de părinți, construirea unei cariere etc.; iar aceste obiective nu pot fi atinse în condițiile de incertitudine asociate începerii unei afaceri.

Analizând problemele cu care se poate confrunta un antreprenor la începutul afacerii, se pare că *lipsa fondurilor* este cea mai frecvent menționată problemă (32,4%). Acest rezultat ne indică încă odată faptul că nivelul ridicat de mulțumire față de resursele financiare disponibile nu reprezintă decât mulțumirea față de posibilitatea asigurării unui trai decent, dar fără posibilitatea investiției acestor resurse.

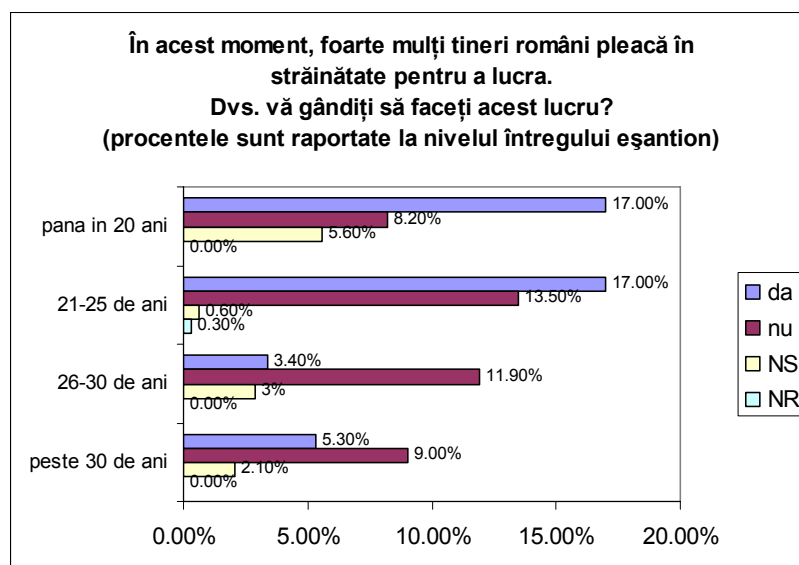
Este interesant că celelalte firme de pe piață (concurența) reprezintă o problemă doar pentru 9,1% dintre tineri. Corupția și suportul insuficient al statului reprezintă probleme semnalate de către respondenții noștri cu frecvențe mai ridicate decât frecvența concurenței, ceea ce este îngrijorător deoarece aceste două elemente sunt apanajul exclusiv al statului român, care ar trebui să asigure un climat stimulatив pentru mediul de afaceri.

Emigrare

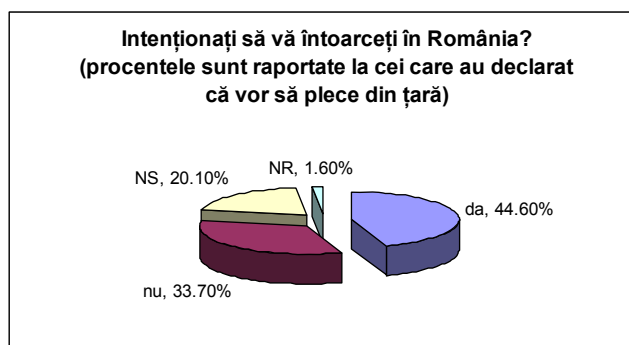
Cu câteva luni înainte de eliminarea obligativității vizelor pentru intrarea cetățenilor români în Spațiul Schengen, rezultatele Barometrului de Opinie Publică comandat de Fundația pentru o Societate Deschisă (octombrie-noiembrie 2001) indicau faptul că 30,8% dintre persoanele cu vârsta cuprinsă între 18 și 40 de ani au răspuns afirmativ la întrebarea *În 2002 aveți de gând să mergeți într-o țară străină pentru a lucra temporar în străinătate?* Situația se schimbă semnificativ în luna mai a anului 2002, când rezultatele B.O.P. din acea lună indicau că un procent de 23,2% dintre persoanele cuprinse în aceeași categorie de vârstă intenționau ca în următoarele 12 luni să plece la muncă în străinătate, pentru ca peste cinci luni procentul tinerilor celor ce au răspuns afirmativ la această întrebare să crească la 32,6%.

Rezultatele studiului de față indică existența acestei intenții în proporție asemănătoare, chiar dacă puțin mai mare decât în cazul eșantioanelor reprezentative: 42,7% dintre respondenți ne-au declarat că intenționează să plece din țară pentru a lucra temporar în străinătate.

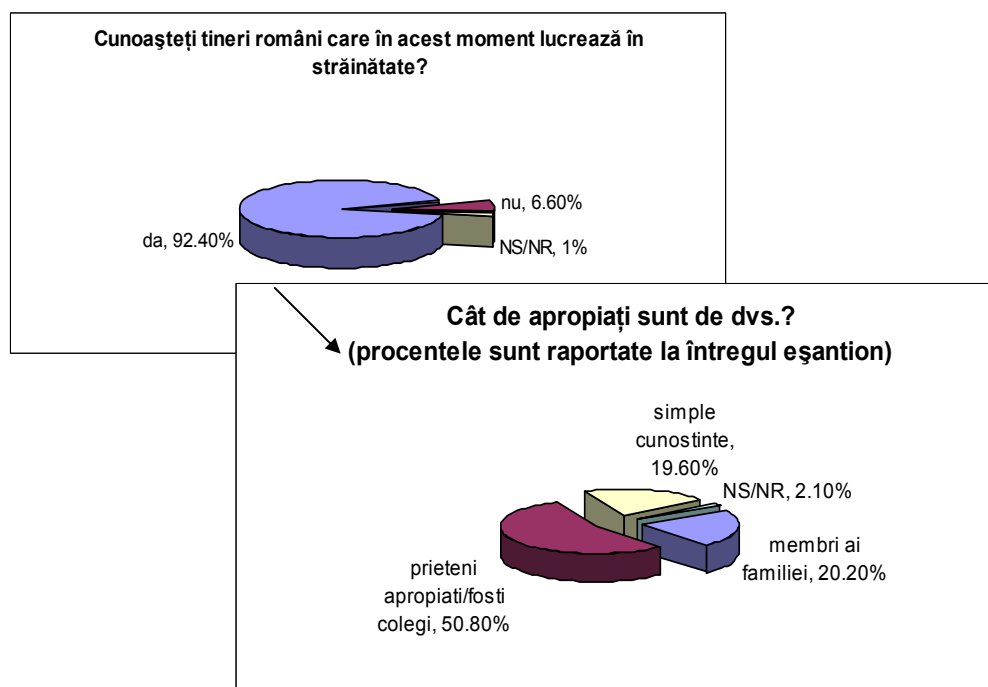
Analizând distribuția acestui răspuns în funcție de intervalele de vârstă, putem observa faptul că această decizie caracterizează tinerii sub 25 de ani. Ceea ce este interesant este faptul că nu există o polarizare a acestei opțiuni în funcție de urmarea unei forme de învățământ. Cu alte cuvinte, ponderea celor care se gândesc să plece pentru a lucra în străinătate este aproximativ aceeași atât pentru cei care în acest

moment sunt la școală (liceu sau universitate) cât și pentru cei care și-au terminat studiile.

Un element important care trebuie menționat este faptul că doar jumătate dintre cei care și-au exprimat intenția de a pleca din țară cred că se vor și întoarce. Altfel spus, dacă 42% dintre tineri doresc să lucreze în străinătate doar 20% dintre ei (raportat la întregul eșantion) declară că intenționează să se întoarcă în România.

Rezultatele următoare sunt relevante din perspectiva rețelelor sociale de suport a emigranților: comunitățile de emigranți se structurează în rețele sociale care susțin nou veniții, le oferă informații importante, le asigură sprijin în găsirea locurilor de muncă și a locuințelor, dar și sprijin în găsirea aranjamentelor cele mai sigure și mai ieftine de depășire a interdicțiilor de intrare și stabilire în țara de destinație. Conform acestei teorii, rețelele de emigranți ajunse la maturitate sporesc accesibilitatea migrației pentru cei rămași în țară (Constantinescu, 2002 și Arango, 2000).

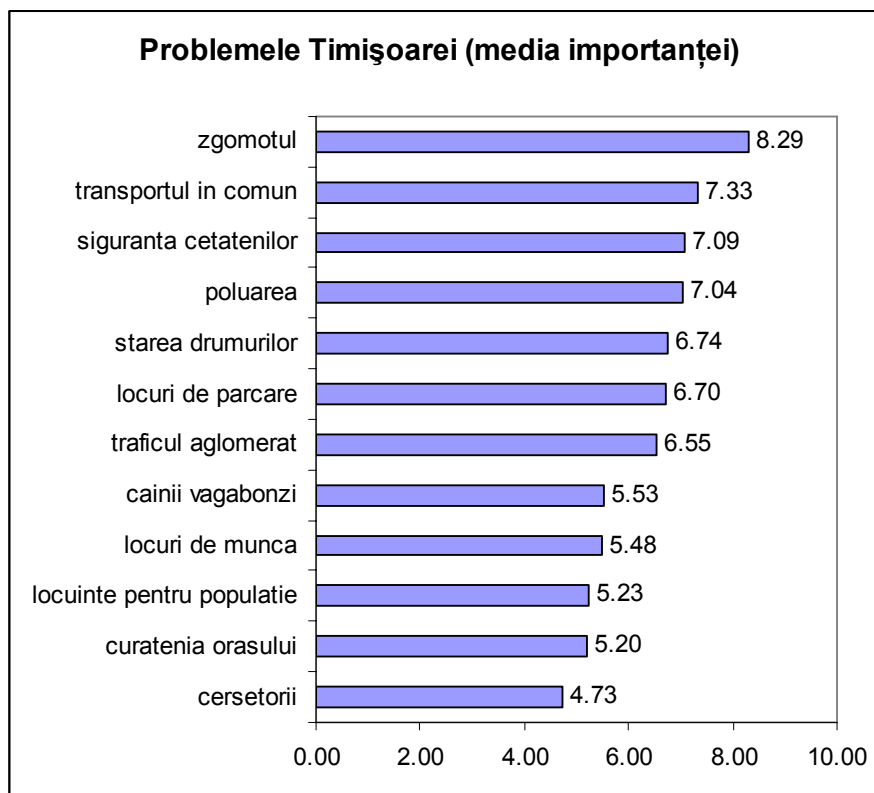

Conform acestor rezultate, tinerii timișoreni dispun de o rețea socială de suport în situația în care ar dori să emigreze: 92,4% dintre respondenți au declarat că au cunoștințe care lucrează în străinătate. Mai mult, aproximativ 70% dintre aceste persoane de contact sunt persoane apropiate respondenților noștri, ceea ce facilitează dezvoltarea fenomenului migrației forței de muncă.

Prezența unei rețele de suport social favorizează și facilitează fenomenul migrației forței de muncă. Din această perspectivă, aproximativ 70% dintre tinerii intervievați pot oricând să plece din țară la rudele sau cunoștințele apropiate care lucrează în străinătate.

Timișoara

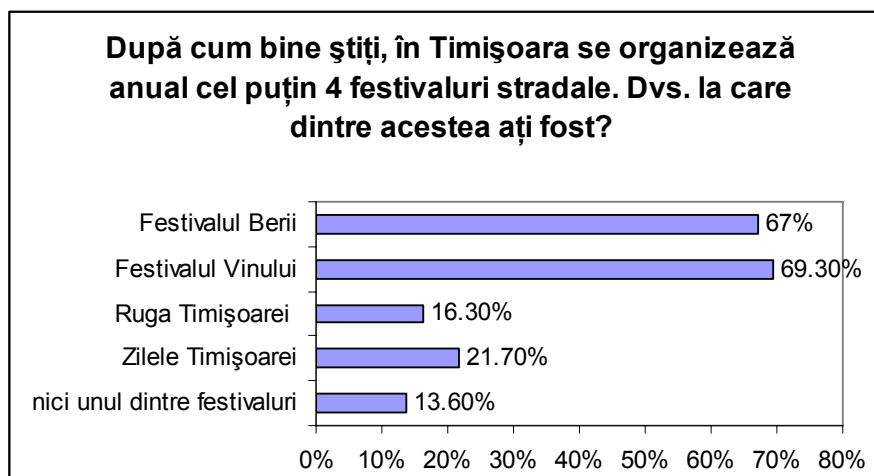
Secțiunea aceasta a investigat mai multe opinii referitoare la Timișoara. Am fost interesați să măsurăm modul în care tinerii percep problemele cu care se confruntă orice oraș. De asemenea, ne-a interesat opinia tinerilor referitoare la festivalurile stradale organizate în Timișoara.

Pentru a surprinde modul în care respondenții noștri percep problemele Timișoarei, am realizat o listă cu principalele probleme cu care se confruntă un oraș și le-am cerut respondenților să ierarhizeze aceste elemente: problema cea mai importantă a fost notată cu 1 și cea mai puțin importantă cu 12. Rezultatele indică cersetorii ca reprezentând cea mai importantă problemă a municipalității, problemă urmată îndeaproape de curățenia orașului, locuințele pentru populație, locurile de muncă și câinii vagabonzi. Cele mai puțin importante probleme sunt siguranța cetățenilor, transportul în comun și poluarea fonică.

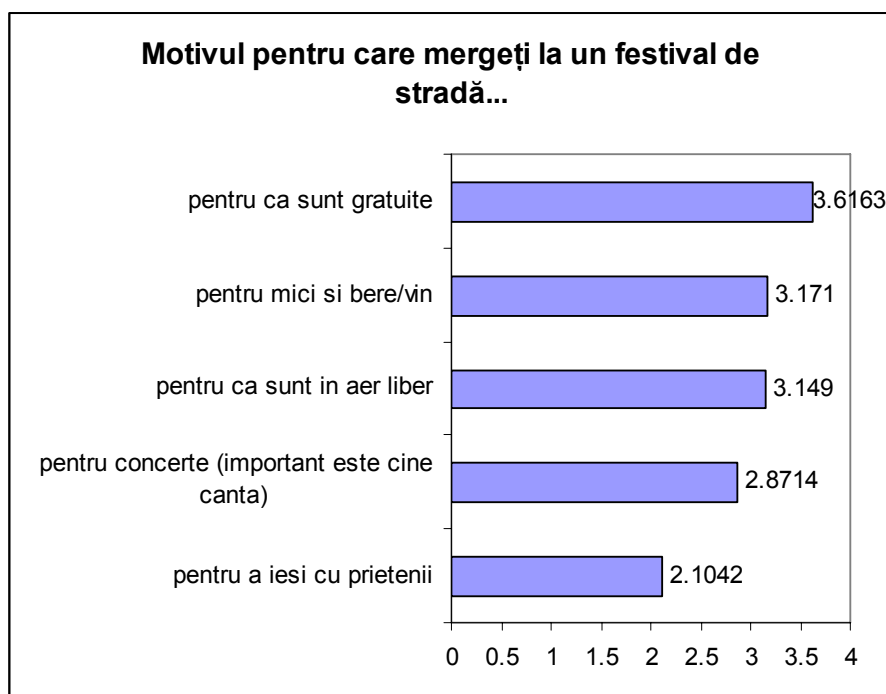
Aceste răspunsuri ne înfățișează Timișoara ca pe un oraș sigur și liniștit, dar care începe să sufere de aglomerare: traficul aglomerat, locurile de muncă și locuințele pentru populație reprezintă probleme importante.

Festivalurile stradale reprezintă evenimente la care participă majoritatea tinerilor timișoreni: doar 13,6% dintre respondenți ne-au declarat că nu au participat la nici unul dintre festivalurile stradale organizate în Timișoara.

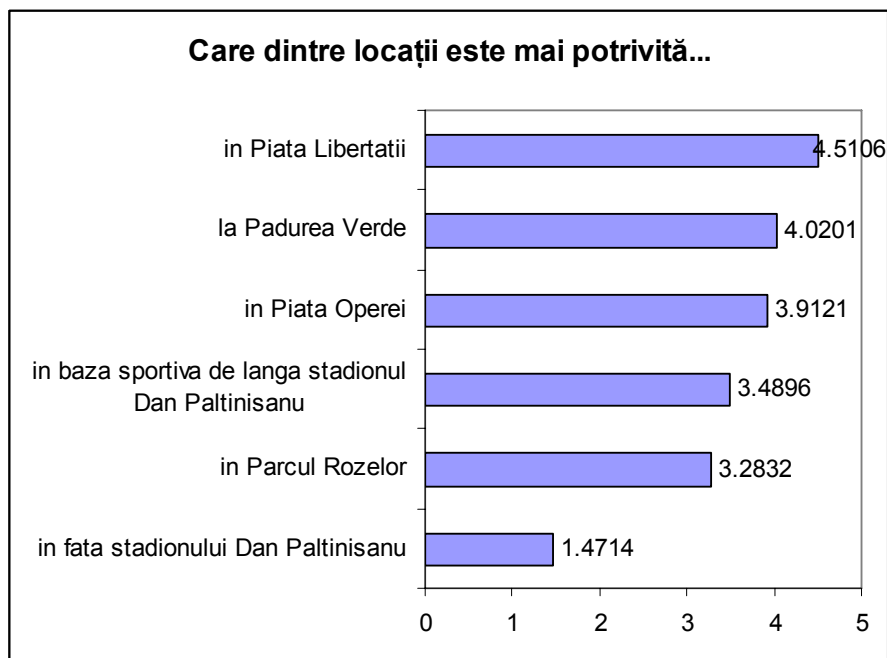

Conform ratelor de participare la aceste 4 festivaluri, putem observa faptul că festivalurile „cu tradiție” (Festivalul Berii și Festivalul Vinului) sunt cele mai frecventate de tineri (aproximativ 65-70% dintre aceștia au declarat că au participat la aceste două festivaluri). Deși Ruga Timișoarei este o manifestare cu o tradiție cel puțin comparabilă cu festivalurile anterioare, doar 1 din 5 tineri a declarat că a participat la această manifestare. Acest procent scăzut poate accepta mai multe explicații alternative: absența muzicii preferate de tineri, uitarea tradiției (ruga este o manifestare specifică Banatului rural) etc.

Principalul motiv pentru care tinerii participă la astfel de manifestări este posibilitatea de a se întâlni cu prietenii. Faptul că la aceste festivaluri sunt organizate concerte ale unor formații mai mult sau mai puțin cunoscute reprezintă un alt motiv important care îi face pe tineri să participe.

Pentru a identifica locația cea mai potrivită pentru desfășurarea unui festival stradal, am oferit respondenților noștri o listă cu diverse puncte din Timișoara unde s-au organizat astfel de manifestări și i-am rugat să ierarhizeze aceste locații.

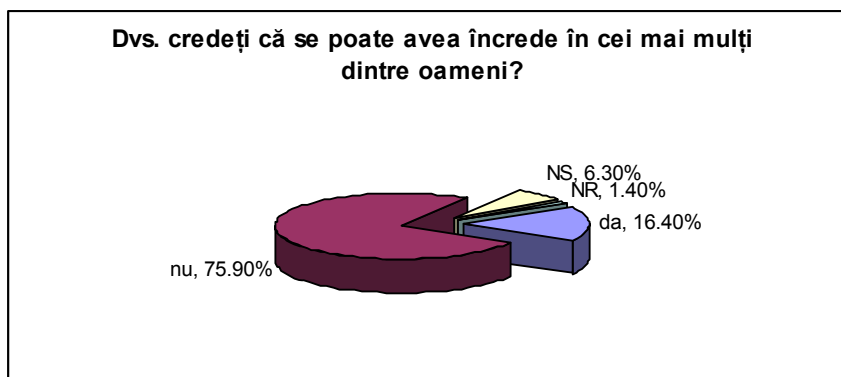

Se poate observa ca spațiul din fața stadionului Dan Păltinișanu conduce detașat în acest clasament al preferințelor, urmat de Parcul Rozelor și baza sportivă de lângă stadionul Dan Păltinișanu.

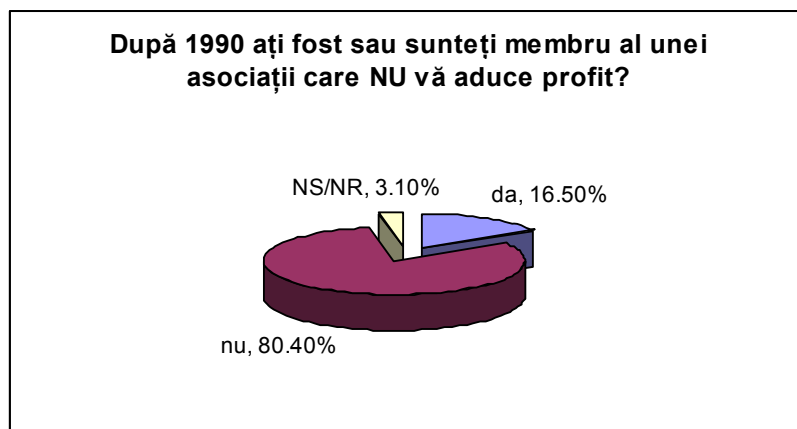
Capital social și comportament politic

Capitalul social este un concept-umbrelă care definește „un stoc de valori relevante pentru sociabilitate [...] care are consecințe asupra creșterii altor stocuri de capital de natură materială, umană sau chiar socială” (Sandu, 1999: 71). Conform acestei definiții, măsurarea capitalului social se realizează prin investigarea a trei mari elemente: *nivelul de încredere* (încrederea interpersonală și încrederea în instituții), *gradul de toleranță* și *gradul de participare la viața civică* (implicarea în activitățile organizațiilor non-profit).

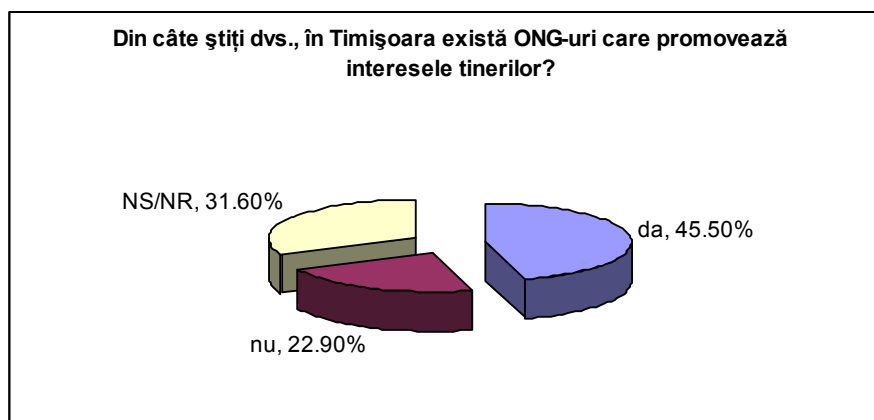
Distribuția încrederii interpersonale la nivelul eșantionului nostru este oarecum îngrijorătoare deoarece procentul celor care au răspuns afirmativ la întrebarea *Dvs. credeți că se poate avea încredere în cei mai mulți dintre oameni?* este mult scăzut față de rezultatele obținute la aceeași întrebare pe un eșantion reprezentativ regional (26,7% - Gavreliuc și Maricuțoiu, 2004) sau pe eșantionul reprezentativ național (32% - B.O.P. octombrie 2004). Acest rezultat este îngrijorător, deoarece exprimă o nesiguranță accentuată a tinerilor în mediul social în care trăiesc.

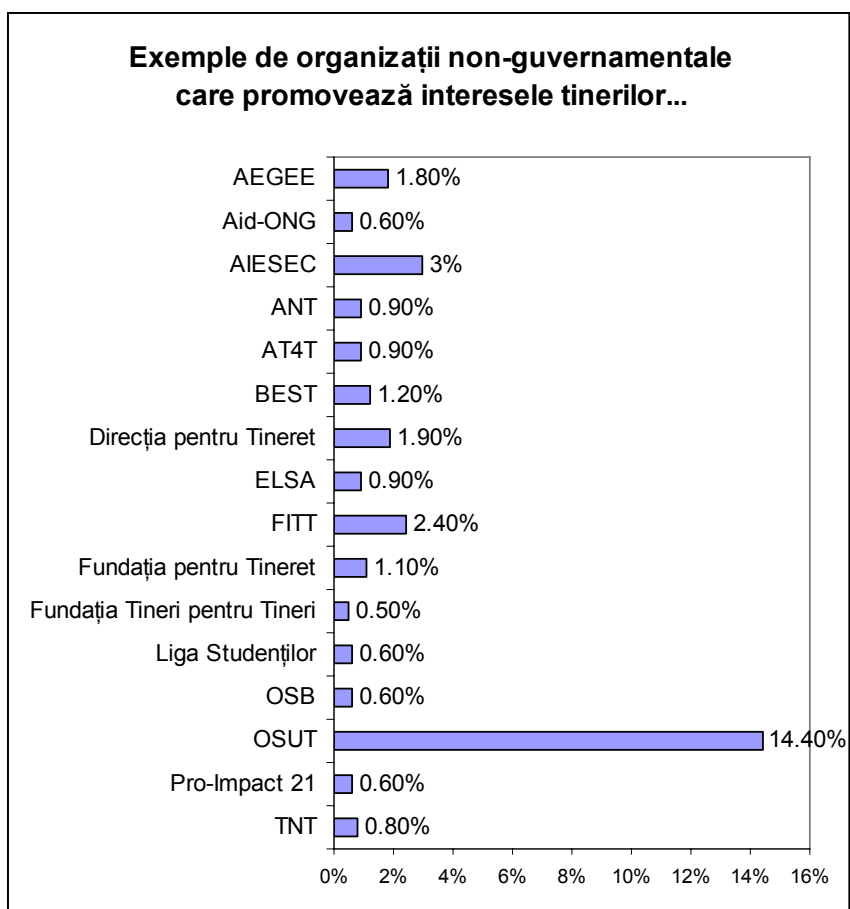
În contextul unei neîncrederi generalizate, participarea scăzută la viața civică prin implicarea în asociații și organizații non-profit este un lucru „natural” și „normal”. Această situație are repercursiuni asupra calității vieții prin faptul că un nivel scăzut de activitate din partea organizațiilor guvernamentale pune decidenții politici în situația de a nu avea un feed-back cu privire la deciziile pe care le iau.

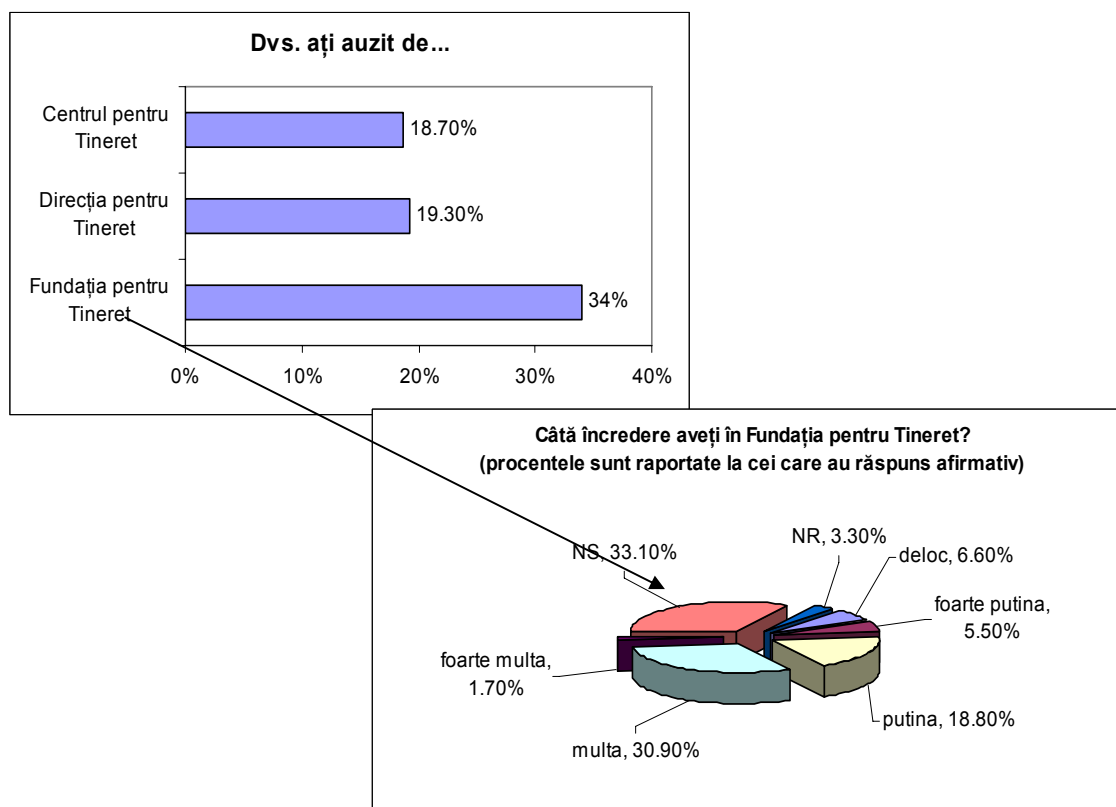
O posibilă explicație pentru implicarea scăzută a tinerilor în activitatea organizațiilor non-profit ar putea fi lipsa cunoștințelor referitoare la existența și activitatea acestora.

După cum se poate observa, 45,5% dintre tineri susțin că știu de existența în Timișoara a unor organizații non-guvernamentale care promovează interesele tinerilor. La solicitarea operatorilor de a da exemple de astfel de organizații, cele mai frecvent menționate au fost: Organizația Studenților din Universitatea Timișoara (O.S.U.T.), AIESEC și FITT.

O observație importantă care trebuie făcută este faptul că aceste organizații sunt foarte prezente în mediul universitar, ceea ce poate explica apariția lor în memoria tinerilor timișoreni.

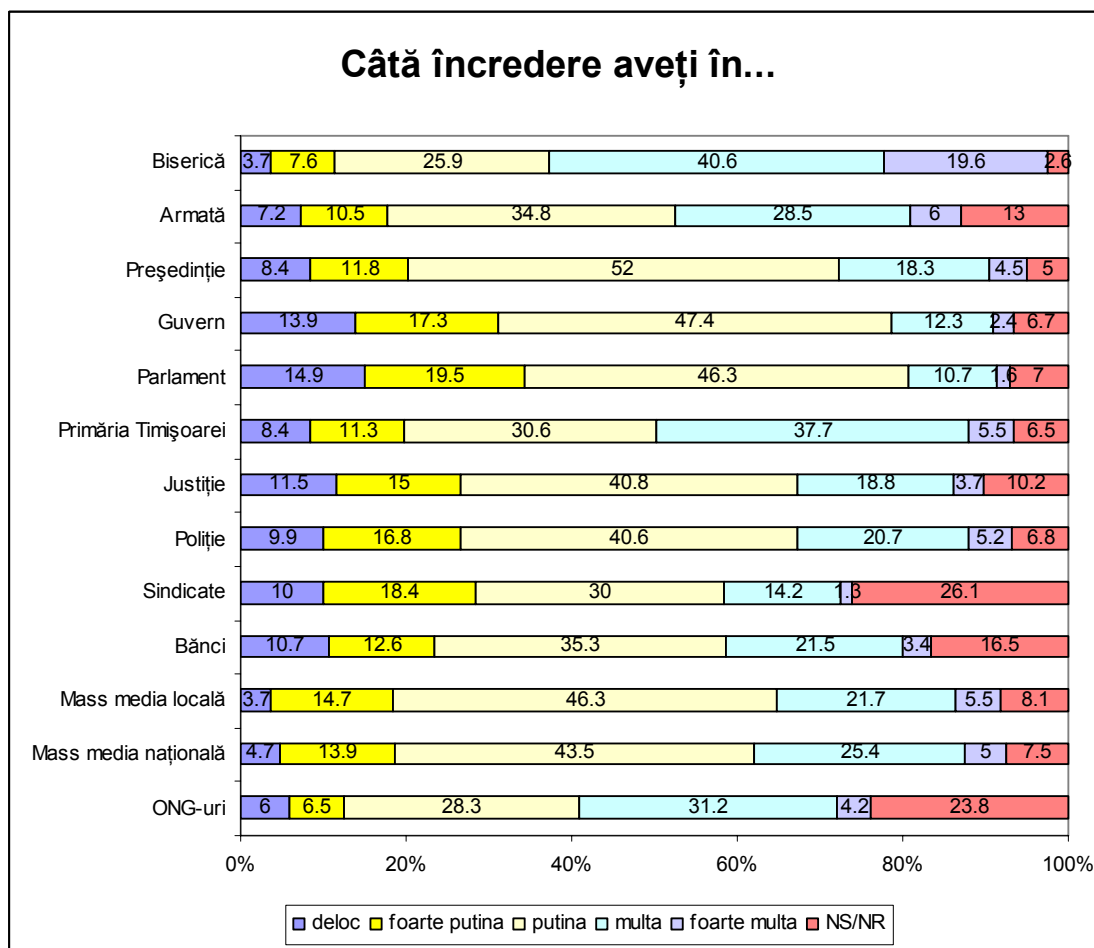

Rezultatele anterioare ne pot oferi o explicație alternativă pentru lipsa de angajare civică a tinerilor timișoreni: dintre cei care declară că au auzit de Fundația pentru Tineret, o treime (aproape 10% din întreg eșantionul) nu știu dacă au sau nu au încredere în aceasta. O astfel de distribuție a răspunsurilor ne poate indica faptul că organizațiile care promovează interesele tinerilor sunt puțin cunoscute din punctul de vedere al activităților pe care le desfășoară. Această concluzie este susținută și de ponderea celor care declară că nu știu dacă să aibă încredere în organizațiile non-guvernamentale (23,8% din întreg eșantionul), deci este posibil ca lipsa de informații referitoare la activitatea ONG-urilor să fie generalizată.

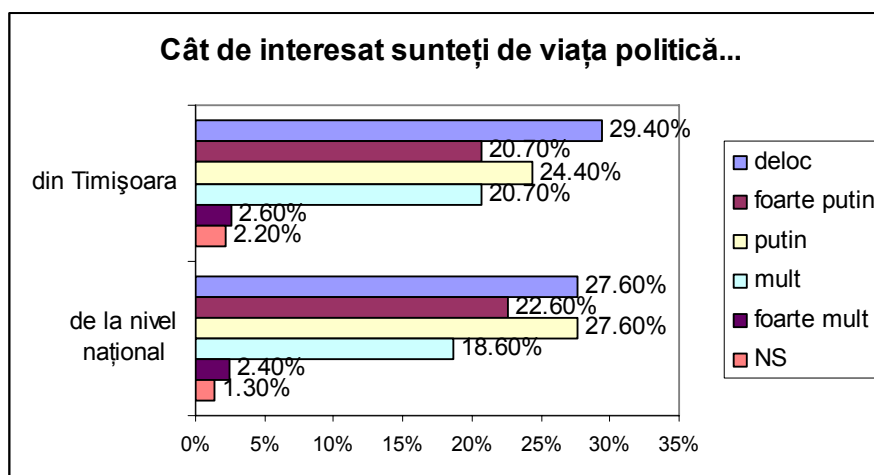
Rezultatele obținute la nivelul încrederii în instituțiile statului confirmă nivelul scăzut de încredere înregistrat anterior: neîncrederea tinerilor timișoreni se manifestă relativ constant și nediscriminativ față de toate instituțiile statului.

Biserica și Armata sunt instituții care înregistrează în mod constant un capital de încredere de 80% din populația generală. La nivelul tinerilor timișoreni, încrederea în acestea atinge cote minime: Biserica este investită cu încredere de aproximativ 60% dintre respondenți, iar Armata obține un scor și mai scăzut (aproximativ 35%).

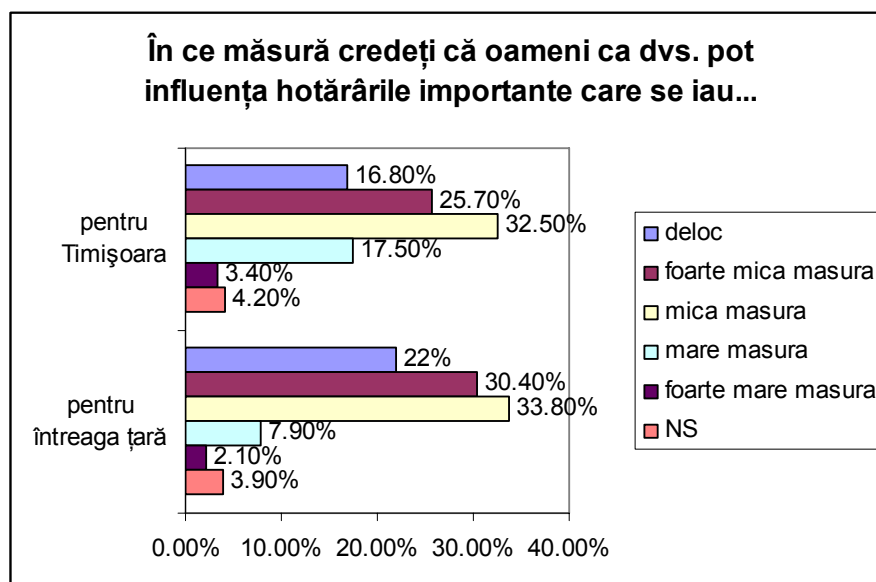
Încrederea în instituțiile politice (Președinția, Guvernul și Parlamentul) se află la un nivel foarte scăzut, nivel comparativ doar cu sfârșitul anului 2000, înainte de alegerile generale. Singura instituție politică creditată cu un nivel mai ridicat de încredere (deși nu se apropie de 50%, diferențele față de celelalte instituții politice sunt notabile) este Primăria Timișoarei.

În acest climat de neîncredere generalizată, interesul pentru viața politică nu poate fi ridicat: o aproape o treime din respondenți ne-au declarat că nu îi interesează viața politică la nivel local sau la nivel național.

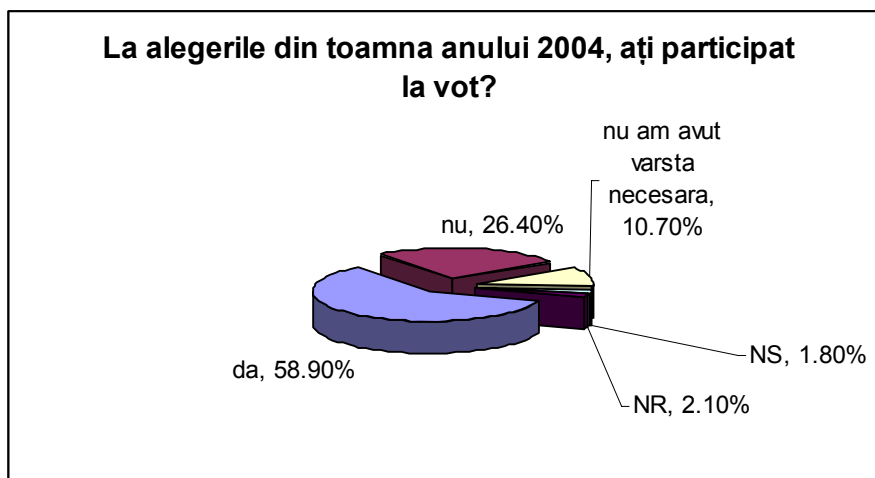

O posibilă explicație pentru nivelul scăzut de încredere și pentru dezinteresul scăzut pentru viața politică poate fi percepția faptului că indivizii nu pot influența deciziile mediului politic, atât la nivel local cât și la nivel național.

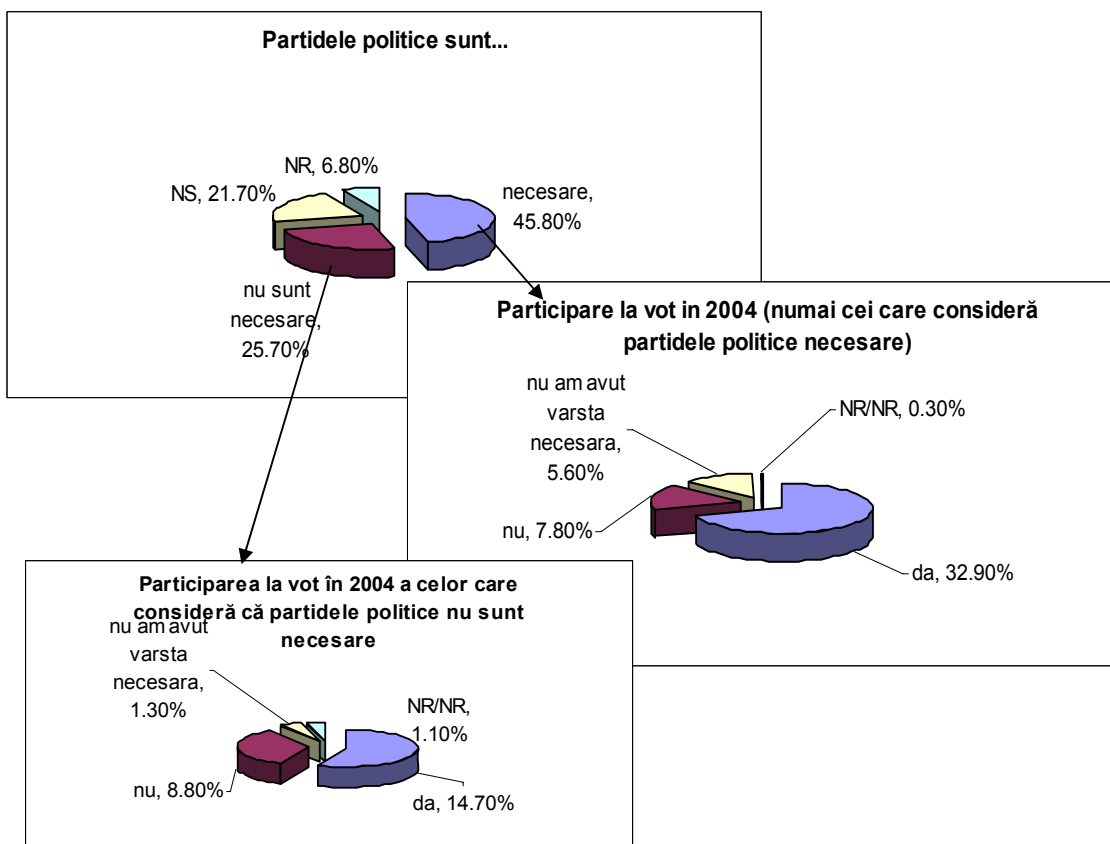

O astfel de percepție duce inevitabil la scăderea activismului politic și civic și la o reală *alienare politică* a individului (Putnam, 2001), manifestată sub forma dezangajării politice (lipsa interesului, absenteism electoral) sau sub forma percepției inutilității și ineficienței sistemului politic actual. Prezența unei astfel de percepții asupra mediului politic este periculoasă deoarece studiile au arătat că apariția sistemelor politice ne-

democratice se petrece pe un fond de neîncredere și dezangajare a populației față de mediul politic actual.

Ceea ce este interesant este faptul că respondenții noștri relatează o participare la vot ridicată la ultimele alegeri, ținând cont de alienarea politică de care dau dovadă: aproximativ 2 din 3 tineri cu drept de vot și-au exprimat opțiunile la alegerile din toamna anului 2004, ceea ce reprezintă un procent apropiat de media națională.

Un lucru îngrijorător care trebuie menționat este faptul că o bună parte din tinerii care au participat la vot în 2004 (aproximativ 15% din eșantion) consideră în acest moment că partidele politice nu sunt necesare. Cu alte cuvinte, evenimentele de pe scena politică din ultimele 18 luni au reușit „performanța” de a convinge o bună parte din tinerii timișoreni că scena politică nu merită interesul lor.

Bibliografie

- Arango, J. (2000) „Explaining Migration: A Critical View”, *International Social Science Journal*, 52, 284-296
- Constantinescu, M. (2002) „Teorii ale migrației internaționale”, în *Sociologie Românească*, 3-4, 93-114
- Gavreliuc, A., Maricuțoiu, L. (2004) *Barometrul spiritului antreprenorial. Regiunea Vest a României*, Timișoara: Editura Brumar
- Putnam, R.D., Leonardi, R., Nanetti, R.Y. (2001) *Cum funcționează democrația?*, Iași: Polirom
- Sandu, D. (1999d) *Spațiul social al tranziției*, Iași: Polirom

ANEXA 1

Itinerariu

Ora de începere a interviurilor este 16.00. După interviul din punctul de pornire se continuă în ordinea crescătoare a numerelor de casă și, dacă sunt case, se alege tot a treia casă. Dacă la o adresă locuiesc mai multe familii va fi selectată fiecare a treia familie, în ordinea numărului apartamentului. Aceeași regulă se respectă și în momentul în care pe stradă sunt blocuri.

Dacă se termină strada și nu a fost aplicat numărul de chestionare solicitat, se alege prima stradă spre dreapta. Dacă nici pe această stradă nu au fost epuizate chestionarele, se alege prima stradă spre stânga. Regula de selecție a adreselor este aceeași.

Persoanele interviewate trebuie să aibă vârsta cuprinsă între 16 și 34 de ani. De aceea, dvs. va trebui să întrebați persoana care vă deschide dacă la respectiva adresă locuiește cineva care are vârsta cuprinsă în intervalul menționat mai sus. În cazul în care răspunsul este afirmativ, solicitați o întrevvedere cu respectiva persoană. Dacă în acel moment persoana respectivă nu este acasă, solicitați o oră la care ați putea să reveniți și notați adresa respectivă. În cazul în care întâmpinați un refuz (din partea persoanei care v-a deschis sau a persoanei din grupul țintă) selectați următoarea locație, conform regulii de eșantionare.

În urma aplicării chestionarelor, structura mini-eșantionului dvs. ar trebui să aibă următoarele caracteristici:

Vârsta	Nr. respondenți	Nr. Respondenți
15-19	3	6
20-24	3	6
25-29	4	7
30-34	3	6
	13	25

Dacă realizat suficiente interviuri cu o anumită categorie de persoane și întâlniți un respondent din respectiva categorie, va trebui să refuzați interviul și să treceți la locația următoare. De exemplu, dacă aveți de aplicat 13 chestionare și ați interviewat deja 3 persoane cu vârsta cuprinsă între 15 și 19 ani, în momentul în care găsiți o astfel de persoană va trebui să refuzați interviul.

Punctele de culegere a datelor.

strada	Nr. de chestionare aplicate
Str. 1 decembrie	14
Str. Alpinistilor	1
Str. Brandusei	19
Str. Bujorilor	1
Calea Aradului	22
Str. Circumvalatiunii	1
Str.Closca	6
Str. Constantin Brailoiu	4
Str. Cosminului	1
Str. Crisan	9
Str. Dr. I. Muresan	21
Str. dr Louis Pasteur	1
Str. Drubeta	4
Sre. Dumitru Juganaru	15
dumitru juganaru	14
Str. Garofitei	3
Str. George Dragomir	1
Str. Gheorghe Doja	9
Str. Glinka	2
Str. Holdelor	9
Str. I.I. de la Brad	31
Str. Ion Barac	3
Str. Labirint	19
Str. Lotusului	20

Str. Lupului	1
Str. martir Maria Andrei	1
Str. Mures	7
Str. Negulescu	1
Str. Nicolae Andreescu	1
Str. Nicolae Grigu	1
Str. Oglinzilor	20
Str. Orsovei	8
Str. Palmierilor	2
Str. Perlei	1
Str. Petre Negulescu	1
Str. Platanilor	16
Str.Posada	1
Str. Remus	4
Str. Richard Oscar Waldemar	1
Str. Salcamilor	2
Str. Sf. Apostoli Petru si Pavel	3
Str. Silistra	1
Str.Sirius	21
Str. Surorile Caceu	21
Str. Teiului	22
Str. Turda	4
Str. Versului	1
Str. Virgil Madgearu	5
Str. Vulturilor	12
Str. Zimnicea	6